

การเลี้ยงหมู (หมู)

ในปัจจุบันการเลี้ยงหมูบ้าน มีทั้งน้ำเสีย และขี้หมูที่ส่งกลิ่นเหม็นกระจายไปทั่ว ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเพื่อนบ้านใกล้เคียงก็ทนกลิ่นเหม็นไม่ไหวทำให้เกิดการทะเลาะเบาะแว้งกันอยู่ตลอด ซึ่งแต่เดิมเรานิยมเลี้ยงหมูไว้ประมาณ 1-2 ตัว เพื่อเอาไว้กินเศษอาหารที่เหลือจากครัวเรือน แล้วหาผักหญ้า ต้นกล้วย บอน มะละกอ เอามาเสริมทำให้ต้นทุนการผลิตไม่สูงเกินไป เป็นการเลี้ยงหมูแบบเก็บออมเงินเป็นหมูออมสิน แต่ต่อมาวิวัฒนาการด้านอาหารสัตว์ ก้าวหน้าเข้ามามีบทบาทมากขึ้น เช่นสามารถให้อาหารสำเร็จแก่ลูกหมูหย่านม เลี้ยงด้วยอาหาร 4-5 เดือน ก็สามารถทำน้ำหนักตัวได้ถึง 100 กก. แต่เมื่อคิดค่าอาหาร การจัดการและเทคโนโลยี แล้วเปรียบเทียบกับราคาขายในท้องตลาด ปรากฏว่า “ ขาดทุน ” ดังกล่าวที่ว่า “ เลี้ยงหมูให้เจ๊ง ” ทุนหาย กำไรหด หลายคนเลิกเลี้ยงกันแล้วหันไปประกอบอาชีพอื่นแทน

จากข้อความดังกล่าวข้างต้นทำให้เกิดคำถามขึ้นมาว่า “ ทำไมเราไม่กลับไปเลี้ยงหมูแบบเดิม หรือการเลี้ยงหมูแบบเกษตรธรรมชาติล่ะ ” แต่ก็มีเสียงบอกมาว่า “ มันใช้เวลานานและพวกต้นกล้วย บอน มะละกอ หรือพืชผักต่างๆ ที่เป็นอาหารให้หมูก็ไม่ค่อยมี ขี้หมูก็มีกลิ่นเหม็นโชยไปทั่ว ทำให้ไม่อยากเลี้ยง ” แต่จากการศึกษาพบว่า การเลี้ยงหมูแบบเกษตรธรรมชาติ (หมูหลุม) นอกจากจะให้กำไรแก่ผู้เลี้ยง เนื่องจากสามารถลดต้นทุนอาหารได้ถึง 70 % และยังทำให้ภารกิจเลี้ยงหมูของเกษตรกรเบาแรงลง ไม่ต้องกวาดพื้นคอกกำจัดขี้หมู ไม่มีกลิ่นขี้หมู ไม่แฉะแฉะ และไม่มีแมลงวันตอม จนสามารถห่อข้าวไปกินในพื้นที่คอกหมูได้โดยไม่ต้องรังเกียจอีกทั้งดินและขี้หมูก็สามารถนำไปทำปุ๋ยขายได้อีก เขาทำกันอย่างไร... ไปดูกัน

โรงเรือน

ขนาดของคอก กว้าง 3.6 เมตร X ยาว 8.1 เมตร (ประมาณ 30 ตารางเมตร) สำหรับเลี้ยงหมูได้ 25 ตัว (หมู 1 ตัว ใช้พื้นที่ประมาณ 1.2 ตารางเมตร) สำหรับขนาดของคอกสามารถยืดหยุ่นได้ตามพื้นที่ ลักษณะของคอกต้องมีลักษณะโปร่ง เพื่อให้อากาศถ่ายเทได้สะดวกควรให้อากาศภายนอกเข้าไปในโรงเรือนมาก แล้วระบายออกไปทางด้านบน

ฝักคอก

1. ขุดดินออกให้กว้างไปประมาณ 90 ซม. แล้วผสมวัสดุเหล่านี้ใส่แทนที่ ให้เต็ม เหมือนเดิมที่ขุดออกไป ได้แก่
  - 1.1 ขี้เลื่อย หรือ แกลบหยาบ 100 ส่วน
  - 1.2 ดินที่ขุดออก 10 ส่วน
  - 1.3 เกลือ 0.3-0.5 ส่วน

เมื่อผสมแกลบ ดิน และเกลือแล้ว ให้ใช้จุลินทรีย์จากน้ำหมักพืช และจุลินทรีย์จากการหมักนม ราดลงพื้นชั้นที่ 1 เมื่อความลึก 30 ซม. โรยดินชีวภาพเชื้อราขาวบาง ๆ และรดน้ำพอชุ่มแล้วทำเหมือนกันทุกชั้น ต่อไปโรยแกลบดิบปิดหน้าหนึ่งฝ่ามือ แล้วปล่อยหมูลงไปได้โดยเมื่อปล่อยหมูลงไปได้สักพักแล้วก็ใช้จุลินทรีย์ 2 ซ้อน ต่อ น้ำ 10 ลิตร ฝนลงพื้นคอกเป็นครั้งคราว เมื่อหมูขับถ่าย จุลินทรีย์นี้เองก็จะเป็นตัวย่อยสลายสิ่งปฏิกูลทั้งหลายลงดินไป เมื่อเลี้ยงหมูไปได้เท่านั้น แล้วก็ผสมพื้นคอกใหม่ใส่เข้าไปแทนที่เรานำไปทำปุ๋ย

พื้นที่คอกไม่จำเป็นต้องทำความสะอาดไม่ต้องกวาด หมูจะขุดคุ้ย และมีความสุขอยู่กับการกินจุลินทรีย์ ในบรรยากาศที่สบายด้วยระบบถ่ายเทอากาศที่เป็นธรรมชาติ

การเลี้ยงดู

1. รางน้ำ และรางอาหาร ควรตั้งไว้คนละด้าน เพื่อให้หมูเดินไปมาเป็นการออกกำลังกายการให้อาหารให้เพียงวันละครั้ง
2. ให้พีชสีเขียว 1 ใน 3 ของอาหารที่ให้ เช่น หญ้าสด ต้นกล้วย มะละกอ มันเทศ หรือ วัชพืชที่หมูชอบ
3. อาหารจากตลาดใช้เพียง 30 ส่วน
4. เชื้อราขาวใบไม้ + ดิน + รำข้าว คลุกผสมไว้ 4-5 วัน เอาอาหารจากตลาดผสมอย่างละครั้งหมักรวมกันก่อน 24 ชั่วโมง แล้วจึงนำไปให้หมูกิน หากมีความสามารถหาหอยเชอรี่ นำมาบดผสมลงไปก็จะลดต้นทุนมาก ไม่จำเป็นต้องซื้ออาหารจากตลาด ส่วนพีชสีเขียวนำมาสับให้กินเป็นอาหารเสริม
5. น้ำดื่ม การผสมน้ำดื่มสำหรับหมู จะใช้หัวเชื้อจุลินทรีย์ต่างๆ ผสมกันดังนี้
  - 5.1 หัวเชื้อจุลินทรีย์ผัก หรือผลไม้ 2 ช้อน
  - 5.2 น้ำฮอร์โมนสมุนไพร 1 ช้อน (เหล้าคองยา)
  - 5.3 นมเปรี้ยว 3 ช้อน
  - 5.4 น้ำสะอาด 10 ลิตร

ผสมให้ดื่มเป็นประจำ หากพื้นที่คอกแน่น หรือแข็ง ก็ใช้น้ำหมักดังกล่าวพ่น หรือราดจะทำให้พื้นที่คอกมีกลิ่นหอมจูงใจให้หมูขุดคุ้ย และยังทำให้พื้นที่คอกร่วนโปร่ง มีอากาศถ่ายเท และ เกิดจุลินทรีย์มากมาย

การเลี้ยงหมู (หมู)

จุลินทรีย์ท้องถิ่น (ไอเอ็มโอ) (**Indigenous Micro Organism : IMO**)

ในการทำการเกษตรธรรมชาติ นั้น จะไม่นำเอาจุลินทรีย์ต่างพื้นที่เข้ามาใช้ รวมถึงจุลินทรีย์ที่ได้จากการผลิต หรือที่มีขายทั่วไปในท้องตลาด อย่างที่เราเห็นกันอยู่ในทุกวันนี้ เนื่องจากจุลินทรีย์ดังกล่าวไม่แข็งแรง และไม่มีประสิทธิภาพเมื่อนำไปสู่ธรรมชาติอีกครั้ง ไม่เหมือนจุลินทรีย์ดั้งเดิมในท้องถิ่นที่อาศัยอยู่มาเป็นเวลานาน จนสามารถปรับตัว และมีความทนทานต่อสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ภายในพื้นที่ได้

การสังเกตถึงสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ ที่มีอยู่รอบตัวเรา ในป่าไผ่ บนใบไม้ที่กองทับถมกัน มักจะพบเส้นใยสีขาวของเชื้อราเต็มไปหมด จุลินทรีย์ชนิดต่าง ๆ มักจะเลือกสภาพแวดล้อมที่ดีที่สุดสำหรับตัวเอง จุลินทรีย์ท้องถิ่นจะพบมากบริเวณป่าไผ่ และเศษใบไม้ที่กำลังย่อยสลาย ดังนั้นในการทำการเกษตรธรรมชาติจึงมีการรวบรวมและใช้ประโยชน์จากจุลินทรีย์ท้องถิ่นดังนี้

ราขาวจากป่าไผ่ (เกล็ดลับทำให้ขี้หมูไม่มีกลิ่นเหม็น)

วัสดุอุปกรณ์

1. กถ่องไม้สี่เหลี่ยมเล็กสูงประมาณ 10 ซม.
2. ข้าวสุก 1 ลิตร
3. ทับพีตักข้าว
4. กระดาษขาว
5. เชือกฟาง

วิธีทำ

- นำข้าวสุกใส่กล่องไม้ที่เตรียมมา ควรใส่ข้าวหนาไม่เกิน 7 ซม. และไม่ควรรดข้าวให้แน่น เพราะจะทำให้จุลินทรีย์พวกที่ต้องการออกซิเจนในการดำรงชีพไม่สามารถเจริญเติบโตได้อย่างที่ควร
- คลุม/ปิดกล่องด้วยกระดาษขาว และมัดด้วยเชือกฟางให้แน่น
- ฟังกล่องข้าวบริเวณป่าไผ่ หรือบริเวณที่มีใบไม้ผุเน่าสลายจากเข็รรา ก่อนที่จะนำกล่องข้าวฟังควรนำไปผึ่งแดดให้แห้งและรดน้ำพอให้ชุ่มก่อน และค่อยฟังกล่องข้าวลงไป ต่อไปนำใบไม้มาคลุมกล่องข้าว ระวังอย่าให้ใบไม้กดทับกระดาษแรงเกินไปจนทำให้กระดาษไปถูกผิวหนังของข้าวในกล่อง แล้วจึงค่อยรดน้ำอีกครั้ง
- คลุมพลาสติกทับอีกชั้น เพื่อป้องกันน้ำฝนซึมเข้าไปในกล่อง และป้องกันหนูไม่ให้เข้าไปกินข้าวในกล่อง ใช้เวลาประมาณ 7 วัน ก็จะได้จุลินทรีย์เชื้อราขาวคลุมเต็มผิวหนังของข้าว เมื่อได้จุลินทรีย์เชื้อราขาวมาแล้วนำมาเก็บไว้โดยใส่โหลหรือกระตุก เพื่อนำไปไว้ใช้ต่อไป
- นำมาผสมกับกากน้ำตาล หรือน้ำตาลทรายแดง ในอัตรา 1 : 1 แล้วนำไปใส่ถังหมักไว้ประมาณ 7 วัน ก็สามารถนำน้ำหมักนั้นมาผสมกับน้ำ และนำไปรดพื้นคอกหมูได้

อาหารหมัก

วัตถุดิบ

ผลไม้/พืชสีเขียว เช่น เสน่ห์ ถั่วมันเทศ เฉากุ้งทอง หยวกกล้วย ผักคืบขวา สาหร่าย มะละกอดิบ หน่อไม้ สับปะรด แดงโม เลือกผลไม้ต่าง ๆ กะหล่ำ มะเขือส้ม ขอมันสำปะหลัง ใบไผ่ ใบบอน วัชพืชต่าง ๆ ฯลฯ

วิธีทำ

นำผลไม้/พืชสีเขียว 100 กก. + น้ำตาลทราย 4 กก. + เกลือเม็ด 1 กก. ใส่ตั้งปิดฝาทิ้งไว้ 5-7 วัน แล้วนำไปให้หมูกิน หรือนำมาผสมกับอาหารจากตลาดผสมให้พร้อมอาหาร

น้ำหมักผลไม้

วัตถุดิบ

ผลไม้สุก หรือผลไม้ที่ร่วงตกได้ดิน เช่น มะม่วง มะละกอ สับปะรด แอปเปิ้ล มะเฟือง กลิ้ว ฯลฯ ถ้ามีผลไม้ไม่พอก็สามารถเติมพืชอื่นที่เป็นส่วนประกอบได้ เช่น รากผักโขม มันแกว มันเทศ แครอท มันสำปะหลัง พืชตระกูลแตง หัวผักกาด เป็นต้น

วิธีทำ

นำผลไม้ที่เตรียมไว้ 1 กก. + น้ำตาลทรายแดง 1 กก. ในฤดูร้อน ส่วนในฤดูหนาวเพิ่มน้ำตาลทรายแดงเป็น 1.2 กก. ขั้นตอนแรกนำผลไม้ที่เตรียมไว้มาผสมกับน้ำตาลทรายแดงครึ่งกิโลที่เหลืออีกที ต่อไปก็ปิดโหลด้วยกระดาษขาวและมัดด้วยเชือกฟาง ทิ้งไว้ประมาณ 4-5 วัน แล้วค่อยนำไปผสมกับน้ำใช้ฉีดพ่นให้กับพืชเพื่อบำรุงพืช หรือนำไปผสมน้ำให้หมูกินได้

โยเกิร์ตหมู หรือ นมเปรี้ยวหมู

วัตถุดิบ

- น้ำขาวข้าว
- รำละเอียด
- น้ำตาลทรายแดง
- นมสดพาสเจอร์ไรซ์

วิธีทำ

นำน้ำขาวข้าวได้ภาชนะ เว้นช่องว่างด้านบนไว้ 1.5 ซม. ทิ้งไว้ 7 วัน ต่อจากนั้นนำรำละเอียดโรยปิดหน้า ทิ้งไว้อีก 2 วัน หลังจากนั้นคูดออกมาในระบบกลักน้ำ เติมนมสด พร้อมน้ำตาลทรายแดงทิ้งไว้ 7 วัน นำไปให้หมูดื่ม เพื่อระบบย่อยอาหารดีขึ้นเมื่อสัตว์มีอาการป่วย

เหล้าดองยาหมู และหมากฝรั่งหมู

วัตถุดิบ

- เหล้าขาว เบียร์
- น้ำตาลทรายแดง
- สมุนไพร หรือไม้เนื้ออ่อน เช่น กระจิน

วิธีทำ

หาขวดโหลขนาดใหญ่ชนิดที่ใช้ทำเหล้าดองยามา 1 ใบ นำสมุนไพรข้างต้นขนาด น้ำหนัก 1 กก. มาใส่โหล แล้วเทเบียร์ใส่ลงไปให้ท่วมสมุนไพร ทิ้งไว้ 12 ชั่วโมง แล้วนำน้ำตาลทรายแดง 0.5 กก. เทลงไป แล้วใช้กระดาษขาวปิดทับมิดด้วยเชือกฟาง ทิ้งไว้ 4-5 วัน แล้วใส่เหล้าขาวลงไปประมาณ 2 ขวด ปิดทิ้งไว้ 15 วัน ก็สามารถนำมาผสมน้ำให้หมูดื่ม ช่วยให้หมูเจริญอาหาร

น้ำหมักแคลเซียม

วัตถุดิบ

- เปลือกไข่ เปลือกปู เปลือกกุ้ง
- น้ำหมักจากข้าวกล้อง (น้ำส้มสายชูแท้ที่ได้จากการหมักข้าว

วิธีทำ

- รวบรวมเปลือกไข่ พยายามทำให้เนื้อเยื่อด้านเปลือกไข่ในหลุดออกไป
- ตำ หรือ ทูบ ให้ละเอียด
- ตากแดดอ่อน หรือใช้ความร้อนอ่อน ๆ เพื่อกำจัดสารอินทรีย์ที่เกาะอยู่บนเปลือกไข่

นำเปลือกไข่ที่แห้งแล้วใส่ในภาชนะแล้วใส่ในภาชนะแล้วเติมน้ำหมักจากข้าวกล้อง(น้ำส้มสายชูแท้ที่ได้จากการหมักข้าว) ทิ้งช่องว่างให้มีอากาศอยู่ประมาณ 30 % จะเกิดฟองปฏิริยาขึ้นลงอย่างต่อเนื่อง ระยะเวลาของการเกิดปฏิริยา ทั้งหมดจะใช้เวลาประมาณ 48 ชั่วโมง เปลือกไข่จึงหยุดการเคลื่อนไหวขึ้นลง และสงบนิ่ง แสดงว่ากระบวนการหมักสมบูรณ์แล้ว สารละลายที่ได้จะเป็นน้ำหมักแคลเซียม ในกรณีที่ใช้เปลือกปู เปลือกกุ้ง ก็ทำวิธีเดียวกัน